

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Б. В. Вишнівська, кандидат економічних наук

Розглянуто питання сутності формування інноваційного потенціалу аграрних підприємств, зазначено шляхи формування інноваційної діяльності, схематизовано складові інноваційного потенціалу аграрного підприємства, узагальнено висновки щодо вибору інноваційної стратегії.

Інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, економічний потенціал підприємства, інноваційна стратегія.

У сучасних умовах розвитку національної економіки постає необхідність технічного й технологічного оновлення аграрного виробництва на базі інновацій, забезпечення конкурентоспроможності наукоємної продукції, поліпшення організації праці та управління, підвищення кваліфікації кадрів. [5]. Інновації аграрної сфери взаємодіють із багатьма процесами в соціальному і природному середовищі, їм належить ключова роль у реалізації гармонійного поєднання економічного розвитку зі збереженням природного середовища і соціального прогресу.

Новітні технології, освіта, інноваційний менеджмент і культура виробництва трансформуються у відповідний потенціал, зростання інноваційної активності підприємств аграрного сектору. У зв'язку з цим, дедалі більша увага приділяється підвищенню якості інтелектуальної складової як визначального напрямку формування і розвитку інноваційного потенціалу підприємств [1].

Враховуючи важливість розвитку інноваційного потенціалу аграрних підприємств, виникає необхідність дослідження проблеми його сутності, формування та функціонування.

Мета дослідження – обґрунтування теоретичних засад сутності та формування інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційної діяльності підприємств завжди привертало увагу вітчизняних і зарубіжних науковців. Дослідженням різних аспектів інноваційного розвитку підприємств та ефективності інновацій присвятили свої праці такі вчені: Й. Шумпетер, Ю. Яковець, В. І. Бойко, В. М. Геець, М. В. Гладий, В. І. Захарченко, О. В. Крисальний, І. І. Лукінов, С. М. Покропивний, П. Т. Саблук, Н. Г. Чумаченко, А. М. Шестопал та ін.

Проблемам державного регулювання, фінансовому та інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності й розвитку інноваційного підприємництва в агропромисловому виробництві приділяли увагу А. П. Гайдучкий, М. Я. Дем'яненко, М. І. Кисіль, М. Ю. Коденська,

М. Х. Корецький, М. Ф. Кропивко, М. І. Крупко, М. Й. Малік, Р. М. Підлісецький, М. А. Садиков, А. С. Чупіс, В. В. Юрчишин та ін.

Виклад основного матеріалу. Формування інноваційного потенціалу аграрних підприємств являє собою складну систему узгодженої взаємодії ринкового та інноваційного потенціалів для втілення підприємством досягнень науки і техніки з метою створення конкурентоспроможної продукції в галузях АПК. Структурними ланками інноваційного потенціалу є: стратегія, розробка та здійснення єдиної інноваційної політики, кадрове забезпечення інноваційних процесів, розробка програми інноваційної діяльності, забезпечення інноваційних проектів ресурсами (у тому числі фінансовими й інформаційними), відбір та впровадження інноваційних проектів, створення інноваційної інфраструктури, моніторинг інноваційної діяльності тощо [3].

Пошук шляхів до формування інноваційної діяльності підприємств аграрної сфери тісно пов'язаний з розробкою інноваційної стратегії АПК і створенням ресурсного блоку інноваційного розвитку. Створення такого блоку інноваційного розвитку АПК сприятиме вирішенню проблем фінансового, матеріального і кадрового забезпечення, причому саме фінансова складова відіграє важливу роль у ресурсному забезпеченні інноваційних процесів. Фінансування інноваційного потенціалу можна здійснювати різними методами: створення пайового інноваційного фонду АПК за участю як державних коштів, так і внесків приватних підприємств; виділення певного щорічного відсотка коштів із дохідної частини бюджету регіонального рівня; проведення інноваційного конкурсу на розвиток інноваційної інфраструктури; залучення інвестицій в інноваційну інфраструктуру АПК та ін. [4].

Усі складові частини, що мають вплив на розвиток інновацій, мають бути узгоджені між собою і виконувати певні функції згідно з механізмом їх використання, який розроблюється у надрах інноваційного менеджменту підприємства. Розгляд потенціалу лише як сукупності ресурсів і можливостей їх використання є обмеженим [2]. Використання ресурсів завжди є цілеспрямованим і певним чином організованим для реалізації потреб суспільства й суб'єктів господарювання.

Таким чином, під інноваційним потенціалом аграрних підприємств розуміється сукупність усіх наявних матеріальних і нематеріальних активів підприємства, що використовуються в процесі здійснення інноваційної діяльності. Він містить усі ресурси, спроможні забезпечити досягнення конкурентних переваг підприємства з використанням інновацій.

Отже, інноваційний потенціал підприємства складається з виробничого, кадрового, технологічного, економічного, науково-технологічного, фінансового та інших потенціалів підприємства. Схему складових потенціалу наведено на рисунку.

Аналізуючи інноваційний потенціал підприємства аграрної сфери, слід враховувати й зовнішні економічні фактори, що впливають на інноваційний потенціал, такі, як державна інноваційна політика, політика кредитних установ, конкурентні стратегії споживачів, постачальників,

фінансових посередників, зміни у вподобаннях споживачів тощо. Таким чином, лише ресурсний підхід є недостатнім для визначення поняття «інноваційний потенціал» [2].

Як свідчить практика, радикальні інновації можна впроваджувати тільки на підприємствах із сучасною матеріально-технічною базою для проведення наукових досліджень і висококваліфікованими працівниками.

Складові інноваційного потенціалу

Відповідальною задачею управління нововведеннями є вибір інноваційної стратегії: наступальна стратегія, захисна стратегія, поглинаюча стратегія, проміжна стратегія [6].

Інноваційний потенціал слід розглядати як складну динамічну систему генерування, накопичення і трансформування наукових ідей та науково-технічних результатів в інноваційні продукти та процеси. Інноваційний потенціал аграрних підприємств – це підсистема цілісної системи, у якій воно взаємодіє з іншими потенціалами підприємства (кадровим, науково-технічним, технологічним тощо).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Подолання проблем інноваційного розвитку потребує розробки нових підходів і принципів формування стратегічної політики. Керівники аграрних підприємств повинні розуміти, що інноваційний розвиток підприємства робить його більш конкурентоспроможним по відношенню до інших.

Інноваційний потенціал характеризує можливості використання виробничою системою власних, позикових та куплених інноваційних ресурсів, а також організаційних форм взаємодії учасників інноваційної діяльності. Використання інноваційного потенціалу як об'єкта управління дає змогу формувати плани, організаційні форми і проекти застосування різних інноваційних ресурсів із включенням їх в програми розвитку, підтримувати оптимальний баланс системи інноваційних ресурсів, збільшувати можливості використання фінансових ресурсів в інновації і знизити ризик у процесі використання інновацій.

Список літератури

1. Александрова В. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України / В. Александрова, М. Скрипниченко, Л. Федулова // Економіка та прогнозування. – 2007. – № 2. – С. 9–26.
2. Іванілов О. С. Інноваційний потенціал підприємства / О. С. Іванілов, О. М. Таряник // Економіка, фінанси, право. – 2004. – № 12. – С. 5–7.
3. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент / І. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – С. 170–172.
4. Мороз С. М. Фінансові аспекти розвитку інфраструктури агробізнесу / С. М. Мороз // Вісник Сумського державного аграрного університету. – 1998. – № 2. – С. 226–231.
5. Россоха В. В. Методика оцінювання потенціалу інновацій / В. В. Россоха // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 5 (47). – С. 68–75.
6. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – [2-ге вид.]. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

Рассмотрены вопросы сущности формирования инновационного потенциала аграрных предприятий, отмечены пути формирования инновационной деятельности, поданы в виде схемы составляющие инновационного потенциала аграрного предприятия, обобщены выводы относительно выбора инновационной стратегии.

Інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, економічний потенціал підприємства, інноваційна стратегія.

In the article there are the considered questions of essence of innovative potential forming of agrarian enterprises, noted ways to forming of innovative activity, schematized constituents of innovative potential of agrarian enterprise, generalized conclusions in relation to the choice of innovative strategy.

Innovative potential, innovative activity, economic potential of enterprise, innovative strategy.